

GOSZTONYI GERGELY

ELTE 375 – BESZÁMOLÓ
AZ ELTE CENTENÁRIUMÁRÓL

BUDAPEST'S EÖTVÖS UNIVERSITY IS 375 YEARS OLD—REPORT ON ELTE'S ANNIVERSARY CELEBRATION. In 2010 Eötvös Loránd University, Hungary's oldest continuously operating institute of higher education, celebrated the 375th anniversary of its foundation. The university's legal predecessor was established in Nagyszombat in 1635 by Péter Pázmány, Archbishop of Esztergom. The text describes the major stages of the preparation for the year of jubilee and the most significant events of the festive year. The chief purpose of the series of events, it is stated, was to strengthen the sense of belonging in the former and current civil community of the university. In addition, the series of festivities offering a multitude of year-long professional and cultural programmes reminded all of the fact that the university, owing to the programmatically high standards it is committed to represent, is an outstanding shaper of scientific and scholarly activity and of training new generations of intellectuals.

2010-ben alapításának 375. évfordulóját ünnepelte az Eötvös Loránd Tudományegyetem, Magyarország legrégebbi, folyamatosan működő felsőoktatási intézménye. Az egyetem jogelődjét 1635-ben Pázmány Péter esztergomi érsek alapította Nagyszombaton.

A dr. Hudecz Ferenc rektor által megfogalmazott célkitűzés szerint a jubileum megünneplésének filozófiája a múlt és jövő kiegyensúlyozottsága. „A közel négy évszázada működő egyetem neve mindig egyet jelentett a korszerű és minőségi tudással, ez az ELTE legfontosabb hagyománya. A tiszteletet parancsoló múltból és a sikerekben gazdag jelenből azonban nem következik automatikusan az eredményes jövő, hagyományaink nem garanciát, csupán példát, mértéket és mércét jelentenek számunkra, amikor a gyorsan változó társadalmi elvárások, szerkezeti és képzési keretek között aktívan dolgozunk azért, hogy az egyetem megőrizze azt a kiemelt helyet, amelyet az ország életében 375 éve betölt” – fogalmazta meg jubileumi köszöntőjében.

A jubileum megünneplésének célja volt, hogy erősítse az egykori és jelenlegi egyetemi polgárok összetartozásának érzését. A szervezők kiemelt figyelemmel kezelték a nyolc kar bevonását és a hallgatók mozgósítását.

A jubileumi év előkészítésére Hudecz rektor úr Jubileumi Programbizottság létrehozását kezdeményezte a nyolc kar és a hallgatók képviselőinek részvételével. Az ünnepi év koncepciójának kidolgozása a bizottság alakuló ülésén kezdődött el 2009 februárjában. A tavasz folyamán határozat született arról, hogy a jubileum központi rendezvényei két dátum, az alapítás (május 12.) és az első tanítási nap (november 13.) évfordulója köré csoportosulnak; a tavaszi rendezvények protokolláris és tudományos, az őszi közösségi és kulturális jellegűek lesznek. A bizottság tagjai döntést hoztak arról, hogy

az egyetem minden évben megrendezett, hagyományos ünnepei a jubileum alkalmából sajátos színezetet kapnak, valamint arról, hogy a karok a jubileumhoz kötődő rendezvényeiket egy-egy előre kiválasztott hónapban rendezik majd. A bizottság elhatározta továbbá, hogy a megemlékezésbe bevonják a pázmányi alapítás másik két örökösét, a Nagyszombati és a Pázmány Péter Katolikus Egyetemet, és az egyetemünk egykori Orvostudományi Karából létrejött Semmelweis Egyetemet is.

Következő lépésként a jubileumi év arculatának kialakítása kezdődött el, vagyis az állandó grafikái és a kommunikációs elemek meghatározása.

A jubileumi logó kidolgozására az egyetem pályázatot írt ki a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem hallgatói számára. Mottóként a jubileumi ünnepségsorozat koncepcióját leíró latin mondást választották: „*Lux e praeterito lucens futura illuminat tempora*” (A múlt fénye világítja meg a jövőt). A szokásos ajándéktárgyakon kívül emlékérem és emlékbélyeg készült a jubileumra.

Az elte.hu alportálján, a jubileumi honlapon jelentek meg a jubileumi hírek, és eseménynaptárba gyűjtve az egyetem és a karok rendezvényei.

A központi programok tervezete 2009 nyarára készült el, ekkor került sor az előzetes meghívók kiküldésére külföldi társegylemeink és valamennyi magyar egyetem részére. A következő hónapokban a jubileumi programok előkészítése zajlott.

A jubileumi év első rendezvénye az ELTE Alumni Szervezet első találkozója, a Liszt Ferenc Kamarazenekar és az ELTE Egyetemi Koncertzenekar közös hangversenye volt 2010. február 10-én a Gólyavárban. Február 19-én a Magyar Posta új forgalmi bélyeget bocsátott ki, amellyel az Eötvös Loránd Tudományegyetem 375 éves múltja és hagyományai előtt tisztelték. A bélyegen az ELTE Bölcsészettudományi Kar épületének timpanonrészletéből és a rektori paedumból – az egyetem egységét jelképező jogarból – álló montázs látható. A bélyeghez egyéni boríték és postai pecsét is tartozik. Az alkalmi borítékon az egyetem címere és jubileumi logója, Eötvös Loránd portréja, továbbá alnyomatszerűen a bölcsészkar épület jelenik meg. Az alkalmi bélyegző főmötívuma a jubileumi logóból ismert, évfordulóra utaló szám.

Az ELTE a jubileumi év központi ünnepségsorozatát 2010. május 12-e és 14-e között rendezte meg.

Május 12-én délelőtt a Pázmány Péter Katolikus Egyetemmel közös szenátusi ülésen részt vett Sólyom László köztársasági elnök, Erdő Péter bíboros, Pálinkás József, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke és Szabó Gábor, a Magyar Rektori Konferencia elnöke, valamint Tulassay Tivadar, a Semmelweis Egyetem rektora is. A vendégeket Fazekas Marianna, az ELTE rektorhelyettese köszöntötte. Sólyom László elmondta, az egyetem teljességéhez hozzátartozik az egyetemesen képzett ember iránti igény, s a tehetséggondozás az egyetemek kiemelt feladata. Hudecz Ferenc, az ELTE rektora kifejtette, az ELTE sokoldalúan művelt, toleráns értelmiségiek képzésére törekszik, akik keresik a konszenzust, tisztelik a különböző kultúrák értékeit, képviselik a szolidaritást, a szakmaiságot. Erdő Péter bíboros hangsúlyozta, hogy a Pázmány Péter által alapított

egyetem utódintézményeiben tanulóknak és oktatóknak kétszeres erőfeszítést kell tenniük: részt kell venniük a nemzetközi versenyben, s közben megőrizni és továbbfejleszteni a nemzeti kultúrát.

Az ünnepi szenátusi ülés után az Egyetemi Könyvtárban Szögi László, a könyvtár főigazgatója és Mezey Barna, az ELTE megválasztott rektora megnyitotta *Az Eötvös Loránd Tudományegyetem története – 1635–2010* című kiállítást. A tárlat hét korszakra tagolja az intézmény történetét, ezeken belül írásos és tárgyi emlékek segítségével idézi fel a legfontosabb eseményeket, a szervezeti és diákélet változásait. A megnyitó egyben egy új képes egyetemtörténeti könyv bemutatója is volt, amely szintén Szögi László és kollégái munkáját dicséri.

Az első nap délutánján a meghívott külföldi és hazai partneregyetemek képviselői köszöntötték az ELTE-t. A külföldi egyetemek alapításának sorrendjében átnyújtotta ajándékait a prágai Károly Egyetem, a Bécsi Egyetem, a freiburgi Albert-Ludwigs Egyetem, a Babeş-Bolyai Egyetem, a szintén a Pázmány által alapított egyetem utódjaként, annak eredeti helyén működő Nagyszombati Egyetem, a göttingeni Georg-August Egyetem, a Varsói Egyetem, a pozsonyi Comenius Egyetem, a Hamburgi Egyetem, a linzi Kepler Egyetem, az Újvidéki Egyetem és a Paderborni Egyetem képviselője. Hudecz Ferenc, az ELTE rektora fogadta az Európai Fővárosok Egyetemének Szövetsége (UNICA) és az egyiptomi nagykövet jókívánságait is. Születésnapján köszöntötte az Eötvös Loránd Tudományegyetemet számos magyar felsőoktatási intézmény, így az Andrassy Gyula Egyetem, a Budapesti Gazdasági Főiskola, a Corvinus Egyetem, az Eötvös József Főiskola, a Semmelweis Egyetem, a Nyíregyházi Főiskola, a Nyugat-magyarországi Egyetem, az Óbudai Egyetem, a Debreceni Egyetem és a Pannon Egyetem is.

Az eseményekben gazdag nap után az ELTE meghívott vendégei városnéző hajózással töltötték az estét.

Május 13-án a rendezvénysorozat az ELTE Bölcsészettudományi Karán *Az egyetemek felelőssége a XXI. században* című nemzetközi konferenciával folytatódott. A rendezvény fővédnöke, Mádl Ferenc volt köztársasági elnök az egyetemek autonómiáját nevezte a minőségi oktatás legfontosabb kritériumának. Megnyitójában Hudecz Ferenc emlékeztetett rá, hogy a modern egyetemeknek lépést kell tartaniuk az információtechnológia váltoásaival, valamint a multikulturalizmus támasztotta nehézségeket is át kell hidalniuk.

Carlos Reis, a Saramago Alapítvány fővédnöke tolmácsolta José Saramago köszöntőjét, akit betegsége megakadályozott abban, hogy elutazzon Budapestre. A Nobel-díjas portugál író köszöntőlevelében többek között az egyetemes értékek megőrzését, az újítás és a tolerancia képességét, valamint a társadalmi felelősségvállalást nevezte a modern egyetemek legfontosabb feladatának.

A konferencia levezető elnöke Frank Tibor, az Angol–Amerikai Intézet vezetője volt. Előadást tartottak az ELTE díszdoktori címének várományosai, valamint Ferdi-

nand Devínsky, a pozsonyi Comenius Egyetem tanára és Kroó Norbert, az ELTE díszdoktora.

A konferencia első részében Ferdinand Devínsky, a Dunai Rektori Konferencia tiszteletbeli elnöke beszélt az egyetemek autonómiájának különböző felfogásairól és az autonómiával járó felelősségről.

Anuska Ferligoj, a Ljubljana Egyetem szociológusa egy olyan kutatás eredményeiről számolt be, amelynek célja, hogy a következő nemzedékek tudósai ideálisabb szervezeti keretek és feltételek között végezhesék a munkájukat.

Ferdinand Klein, a Ludwigsburg-Tübingen Egyetem professor emeritusa, az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karának vendégtanára a gyógypedagógia felelősségéről adott elő a fogyatékkal élőkkel kapcsolatban, több példával színesítve mondandóját.

Kátai Imre, az ELTE Informatikai Karának professor emeritusa az informatika huszadik századi történetének felvázolása után arról is beszélt, hogy a terület várható fejlődése milyen következményekkel járhat az oktatásban.

Kroó Norbert, a Magyar Tudományos Akadémia alelnöke *Gondolatok a tudás századáról* címmel tartott előadást a tudomány növekvő jelentőségéről, a kreativitás és innováció, és az oktatásba való befektetés fontosságáról.

Délután a konferencia különleges programjaként neves egyetemi szövetségek vezetői (Jean-Marc Rapp, az Európai Egyetemek Szövetsége [EUA] elnöke, Guido Langouche, a Coimbra Csoport elnöke, Stavros A. Zenios, az Európai Fővárosi Egyetemek Szövetségének [UNICA] elnöke, valamint Hudecz Ferenc, a Dunai Rektori Konferencia alelnöke) is közös asztalhoz ültek, hogy az egyetemek a 21. században betöltött szerepéről és felelősségéről cseréljenek eszmét.

A konferencia estéjén az ELTE Bartók Béla Énekkara és Egyetemi Koncertzenekara adott ünnepi hangversenyt az Egyetemi Templomban, Kovács László művészeti vezető vezényletével.

Az ünnepi programok zárásaként május 14-én az Eötvös Loránd Tudományegyetem díszdoktori címetek adományozott José Saramago Nobel-díjas írónak (Saramago nevében Carlos Reis, a Saramago Alapítvány fővédnöke vette át a díjat), Anuska Ferligojnak a Ljubljana Egyetem professzorának, Ferdinand Kleinnek, a Ludwigsburg-Tübingen Egyetem professor emeritusának, Kátai Imrének, az ELTE Informatikai Kar professor emeritusának. Az ünnepségen az Egyetem rektora az oktatási és kulturális miniszter nevében Pro Cultura Hungarica kitüntetést adott át René Roudaut úrnak, Franciaország nagykövetének.

November 12-én, az őszi díszdoktoravatáson az ELTE *Tiszteletbeli doktori* címmel tüntette ki a költő és matematikus Jacques Roubaud-t, *Tiszteletbeli doktori és professzori* címet adományozott Vékás Lajosnak az Eötvös Loránd Tudományegyetem professor emeritusának, Pölöskei Ferencnek, az Eötvös Loránd Tudományegyetem professor emeritusának, Peter Meusburgernek, a Ruprecht-Karls-Universität, Heidelbergi szeni-

orprofesszorának és Ahmed Hassan Zewailnek, a California Institute of Technology professzorának.

November 12-én délután az ELTE Bartók Béla Énekkara és Egyetemi Koncertzenekara ünnepi hangversenye után régi hagyományt élesztettünk fel, amikor az ELTE nyolc karának egységét kifejező összegyvetemi fáklyás felvonulást tartottunk. Az Egyetem vezetői, oktatói, dolgozói, hallgatói és alumnusai az Egyetem térről vonultak a Trefort-kertig.

A november 13-i első, 375 évvel ezelőtti tanítási napra nagyszabású rendezvényssorozattal emlékezett legrégebbi karunk, a Bölcsészettudományi Kar.

A november 12-i programmal vette kezdetét az ELTE Kulturális Hét. A Színváltások Fesztivál az egyetemi színházak budapesti seregszemléje, mely mára országos szakmai találkozóvá nőtte ki magát, hatodik alkalommal, november 13-a és 17-e között került megrendezésre. Az „Együttműködés” volt a témája az ELTE Tudósklub november 16-i programjának, a Multidiszciplináris Műhelynek. Másnap megrendeztük az ELTE Filmklubot, ahol az Egyetemet és történetét bemutató dokumentumfilmek mellett hallgatóink legfrissebb munkáiból válogattunk. November 19-én, kora délután az ELTE Tanári Klubban nyílt kiállítás a *Képek a 250 éves régészettörténeti tanszék múltjából* címmel. A Kulturális Hét programja az ELTE Néptáncegyüttes műsorával zárult.

Az évfordulós programokat az állam, a magyar és nemzetközi szellemi elit prominens képviselői is megtisztelték. Az egész éven át tartó, szakmai és kulturális programok sokaságát kínáló ünnepsorozat emlékeztetett mindenkit arra, hogy egyetemünk – az általa tudatosan képviselt magas minőséggel – kiemelt fontosságú szereplője a tudományos életnek és az értelmiségi utánpótlás kinevelésének.